

V. NÁSTROJE OBCHODNÍ POLITIKY

Druhy nástrojů obchodní politiky

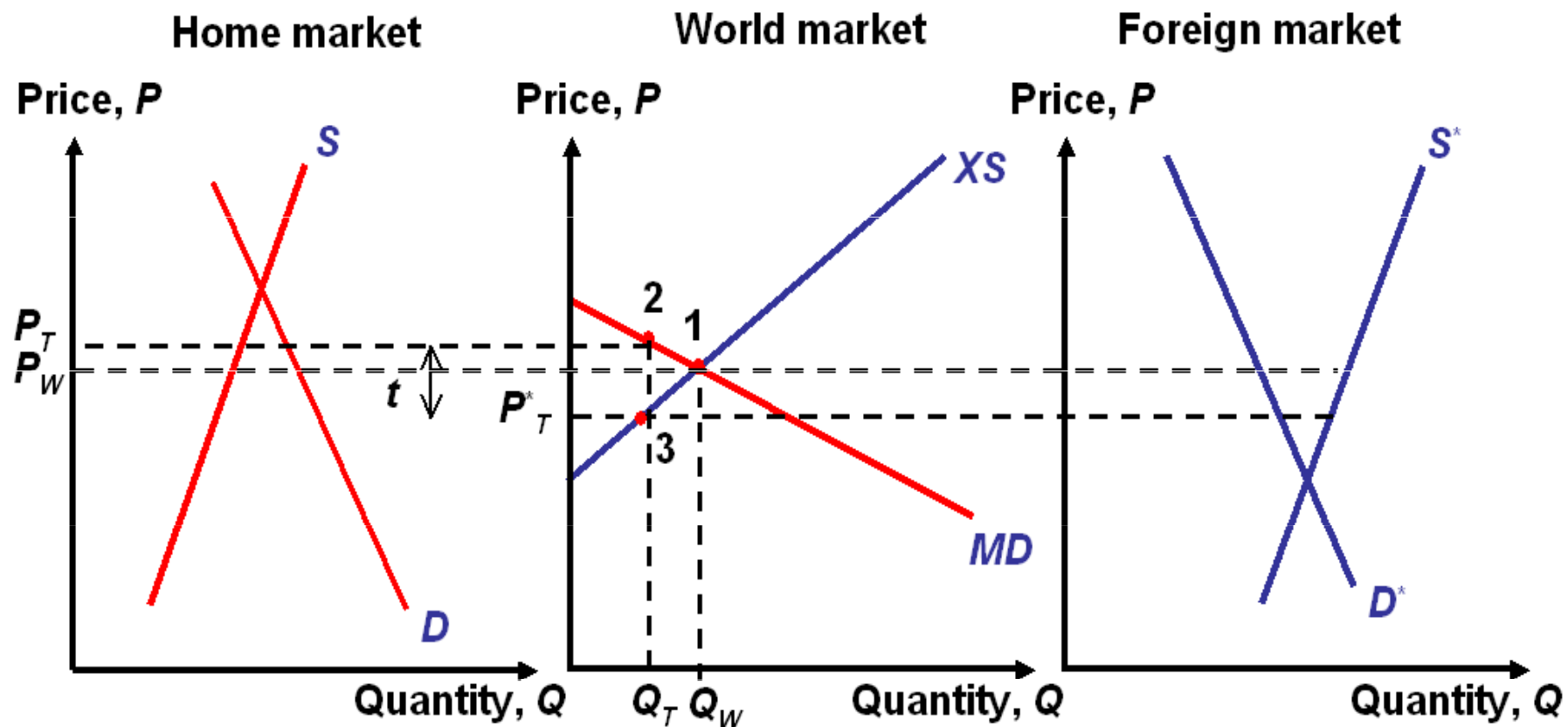
1. Cla – úvod

- Dvozní clo = daň uvalená na importované zboží
- specifická X valorická X kombinovaná
- ochranná X preferenční X odvetná X vyrovnávací
- nejjednodušší a nejstarší nástroj obchodní politiky
- cílem: zvýšení ceny IM.zboží = ochrana domácích odvětví
- v současné době: odklon od cel

Účinky uvalení cla

- nebude-li rozdíl v cenách zboží na různých trzích alespoň ve výši cla = nebude zájem zboží dovážet
- za vyšší cenu nakoupí spotřebitelé méně zboží
- část cla se odrazí ve snížení zahraniční exportní ceny

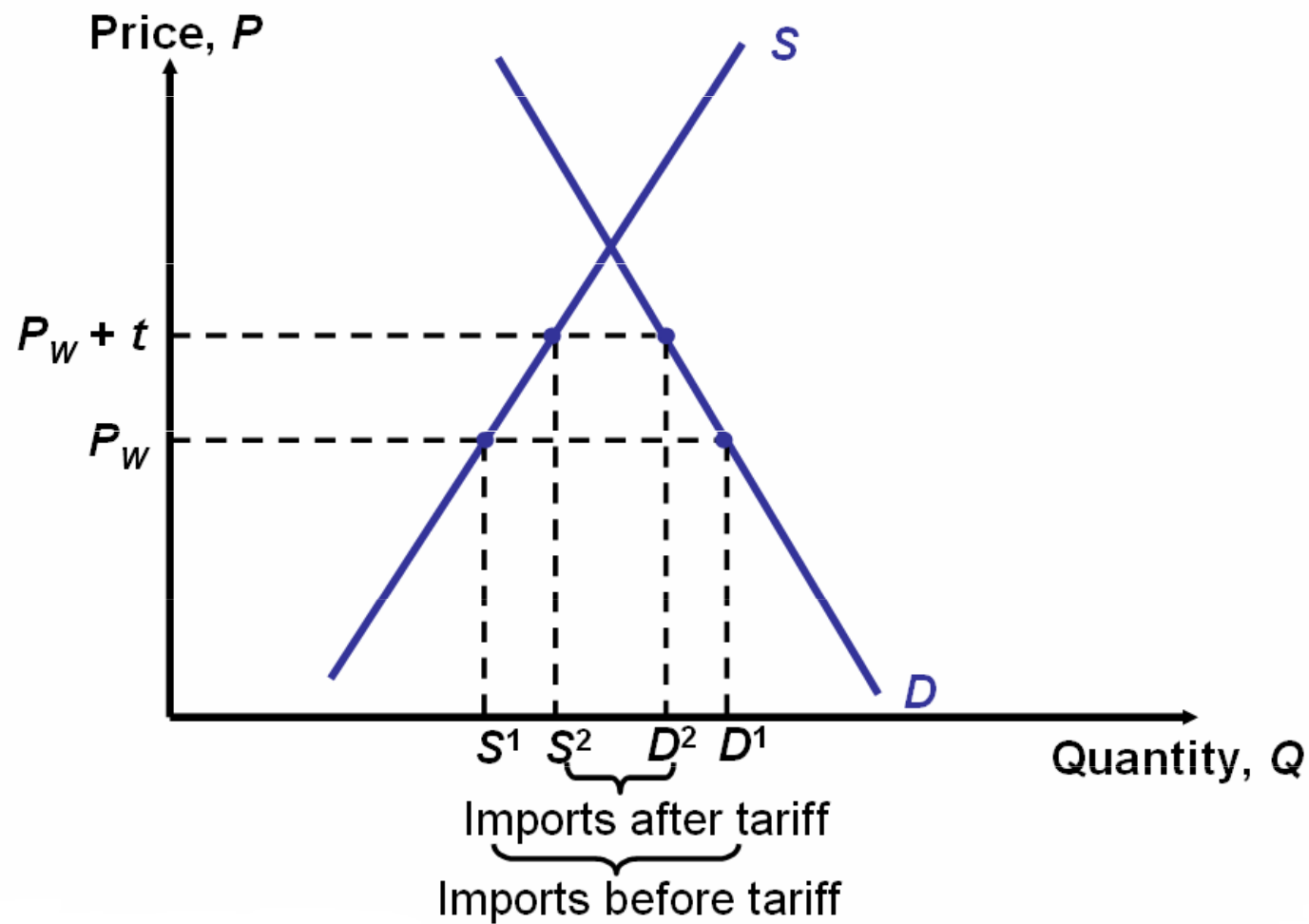
Účinky uvalení cla

Clo v malé zemi

- nízký podíl na světovém trhu → velmi malý vliv cla na světovou (=zahraniční exportní) cenu
- uvalení cla = zvýšení ceny dováženého zboží o celou částku cla

Clo v malé zemi

Měření úrovně protekcionismu

- jak velkou ochranu clo domácím výrobcům skutečně poskytuje?
- podle procentního podílu z ceny za svobodného obchodu
- *problémy s měřením:*
 1. Metzlerův paradox
 2. různé účinky cla při různých úrovních výroby

Náklady a přínosy cla

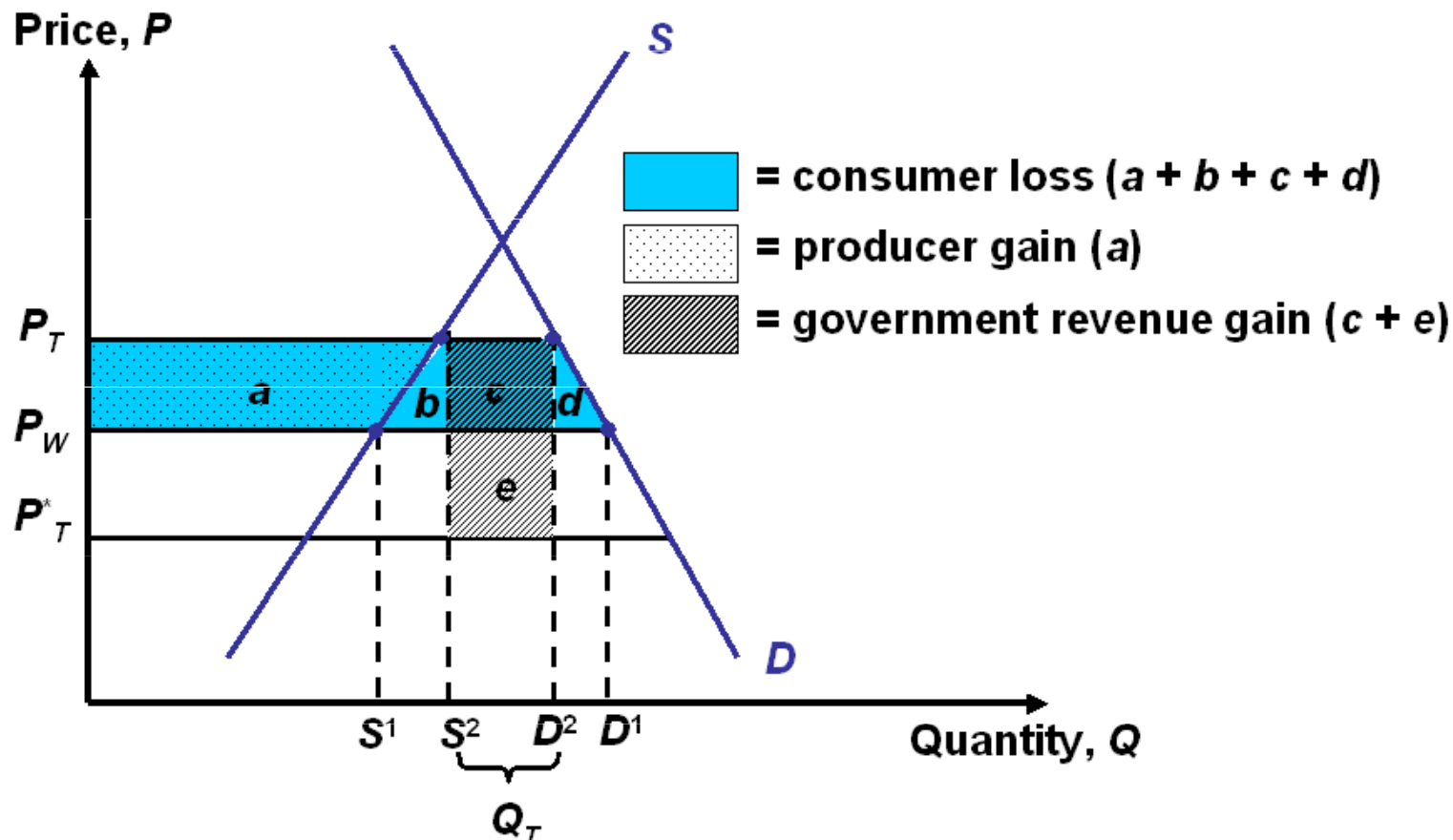
■ *ztrácejí:*

- spotřebitelé v zemi, do které se zboží dováží
- výrobci v exportující zemi

■ *získávají:*

- spotřebitelé v exportující zemi
- výrobci v importující zemi, kteří jsou clem chráněni
- vláda země, která clo uvalila

Náklady a přínosy pro importující zemi

Měření nákladů a přínosů cla

■ dopady cla:

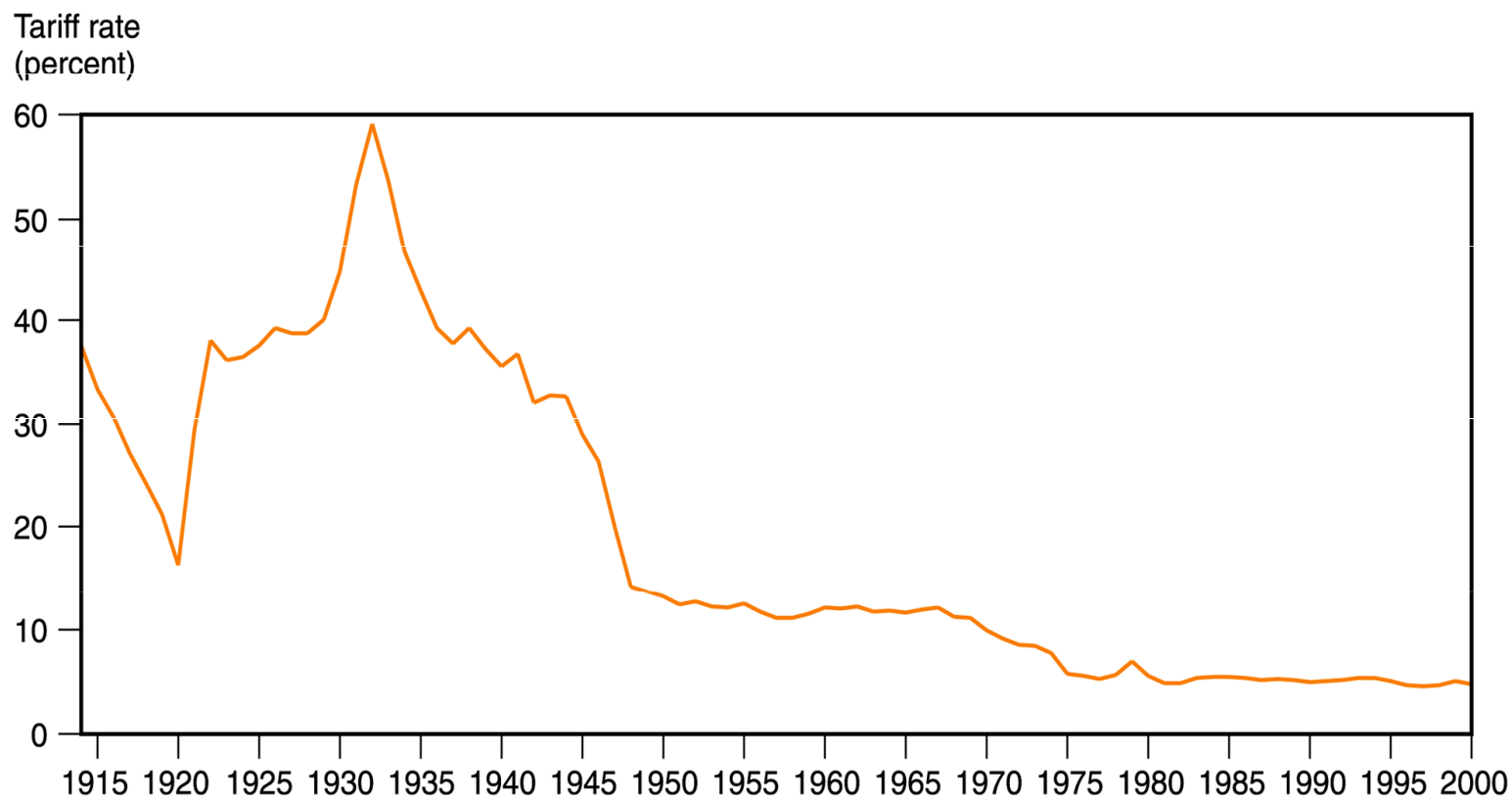
- domácí výrobce (plocha „a“)
- domácí spotřebitel (plocha „a+b+c+d“)
- domácí vláda (plocha „c+e“)

$$\begin{aligned} \text{Čistý efekt cla} &= \text{spotřebitelova ztráta} - \text{přínos pro výrobce} - \text{vládní příjem} \\ b+d-e &= a+b+c+d - a - c+e \end{aligned}$$

Cla v EU

- Společný celní sazebník
- Klesající průměrná celní sazba X velké rozdíly mezi skupinami
- Suroviny, polotovary, PC atd. X tzv.citlivé výrobky
- Nejvyšší cla: zemědělská produkce

Vývoj průměrné celní sazby v USA

2. Dovození kvóty – úvod

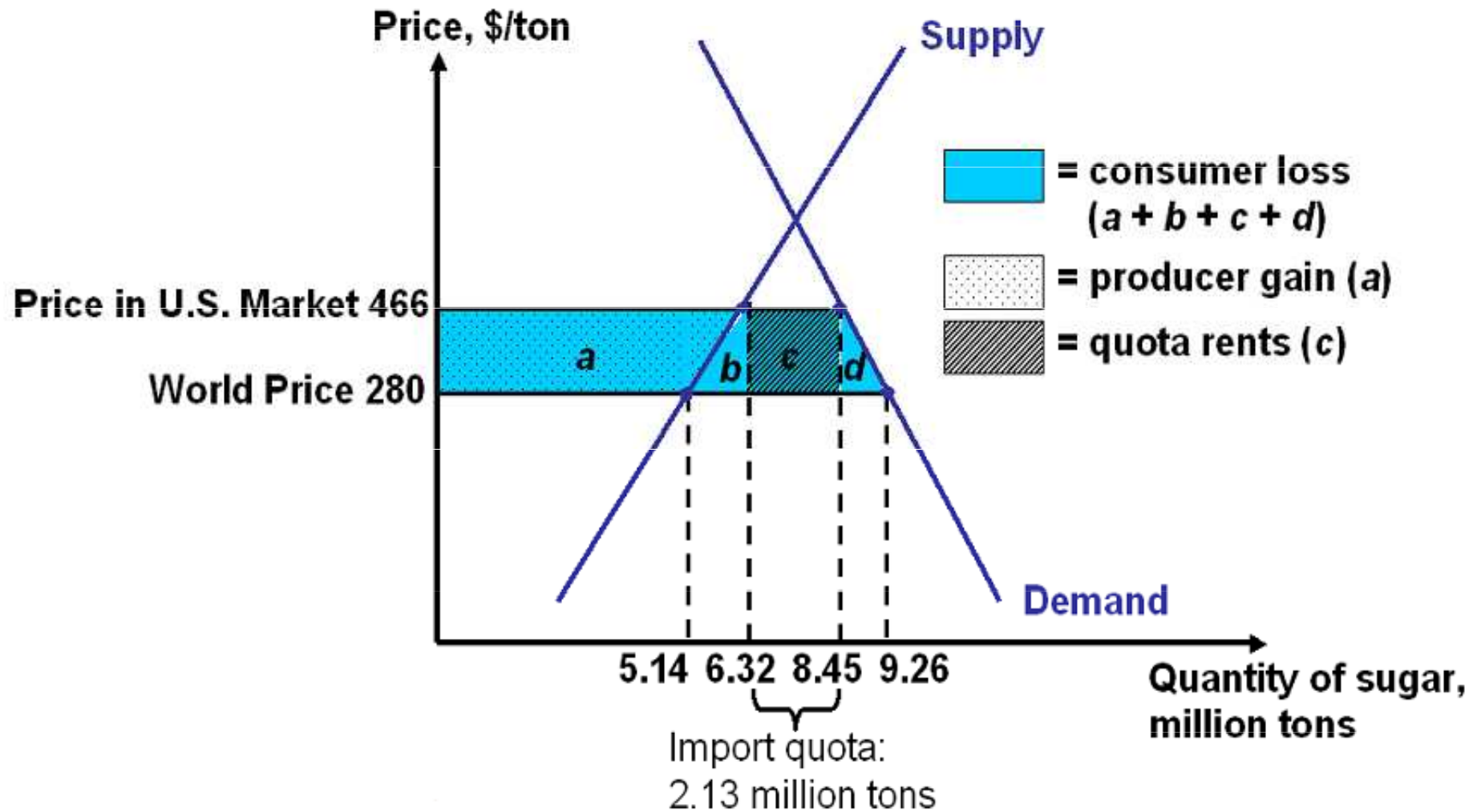
= přímé omezení množství zboží, které může být do země dovezeno

- vydávání licencí
- globální X selektivní
- zvyšují domácí cenu zboží
- ochrana dom.výrobců před zahr. konkurencí + řešení deficitů PB
- vyspělé země: zemědělství X RZ: průmysl

Příklad: cukr

- garance ceny cukru US.vládou → růst americké ceny cukru nad světovou úroveň
- na rozdíl od EU však americká nabídka nepřevyšuje poptávku
- velké přínosy případnou malé skupině výrobců
- náklady jsou rozloženy mezi velké množství spotřebitelů

Účinky kvóty

Srovnání clo x dovozní kvóta

■ *kvóta*:

- nepředstavuje pro vládu zdroj příjmu (clo ano)
- pevný ochrannářský efekt = strop IM
- firmy mohou zvýšit cenu → spotřebitelé se nemohou přeorientovat na zahr.zboží (u cla by mohli)

Příklady US. importních kvót (r.2000, roční)

Kondenzované mléko (Austrálie):	91 625 kg
Kondenzované mléko (Dánsko):	605 092 kg
Zahuštěné kondenzované mléko (Německo):	9 997 kg
Zahuštěné kondenzované mléko (Nizozemí):	548 393 kg
Sýr s modrou plísní (Argentina):	2 000 kg
Sýr s modrou plísní (Chile):	80 000 kg
Čedar (Nový Zéland):	8 200 000 kg
Sýr italského typu (Polsko):	1 325 000 kg
Sýr italského typu (Rumunsko):	500 000 kg
Sýr švýcarského typu (Švýcarsko):	1 850 000 kg

Kvóty v EU

- Dlouhodobě: textil, konfekce z RZ – od r.2005 zrušeny
- + v obchodě s nečleny WTO (ocelářské výrobky)
- Dříve i vůči Stř. a Vých. Evropě

3. Vývozní subvence – úvod

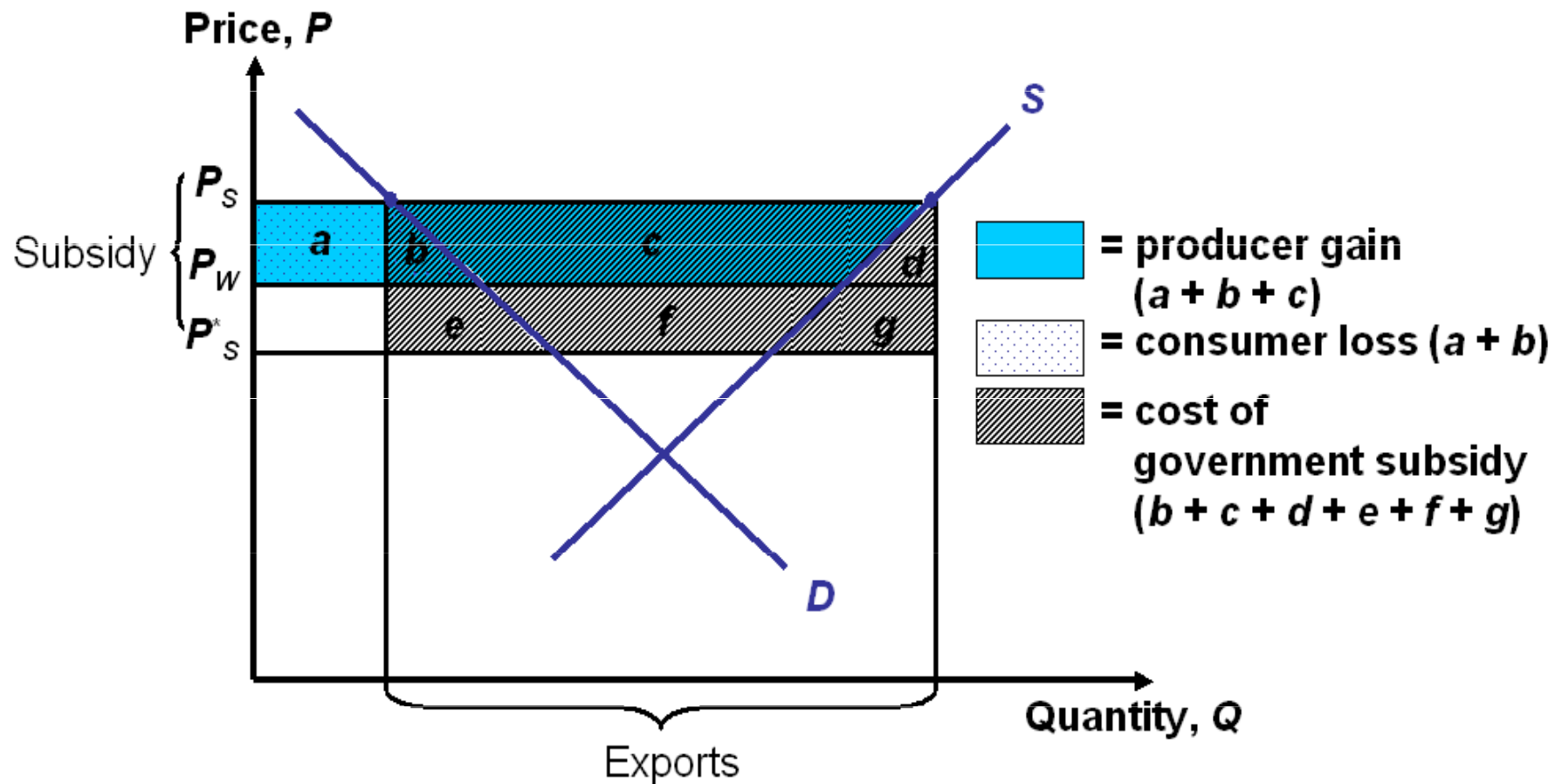
= vládní finanční pomoc exportérům

- specifická X ad valorem

- Účinky vývozní subvence:

$$\begin{aligned} \text{Čistý efekt subvencí} &= \text{spotřebitelova ztráta} - \text{přínos pro výrobce} + \text{vládní ztráta} \\ b+dt+ft+g &= atb - atb+tc + b+ct+dt+ft+g \end{aligned}$$

Účinky vývozní subvence

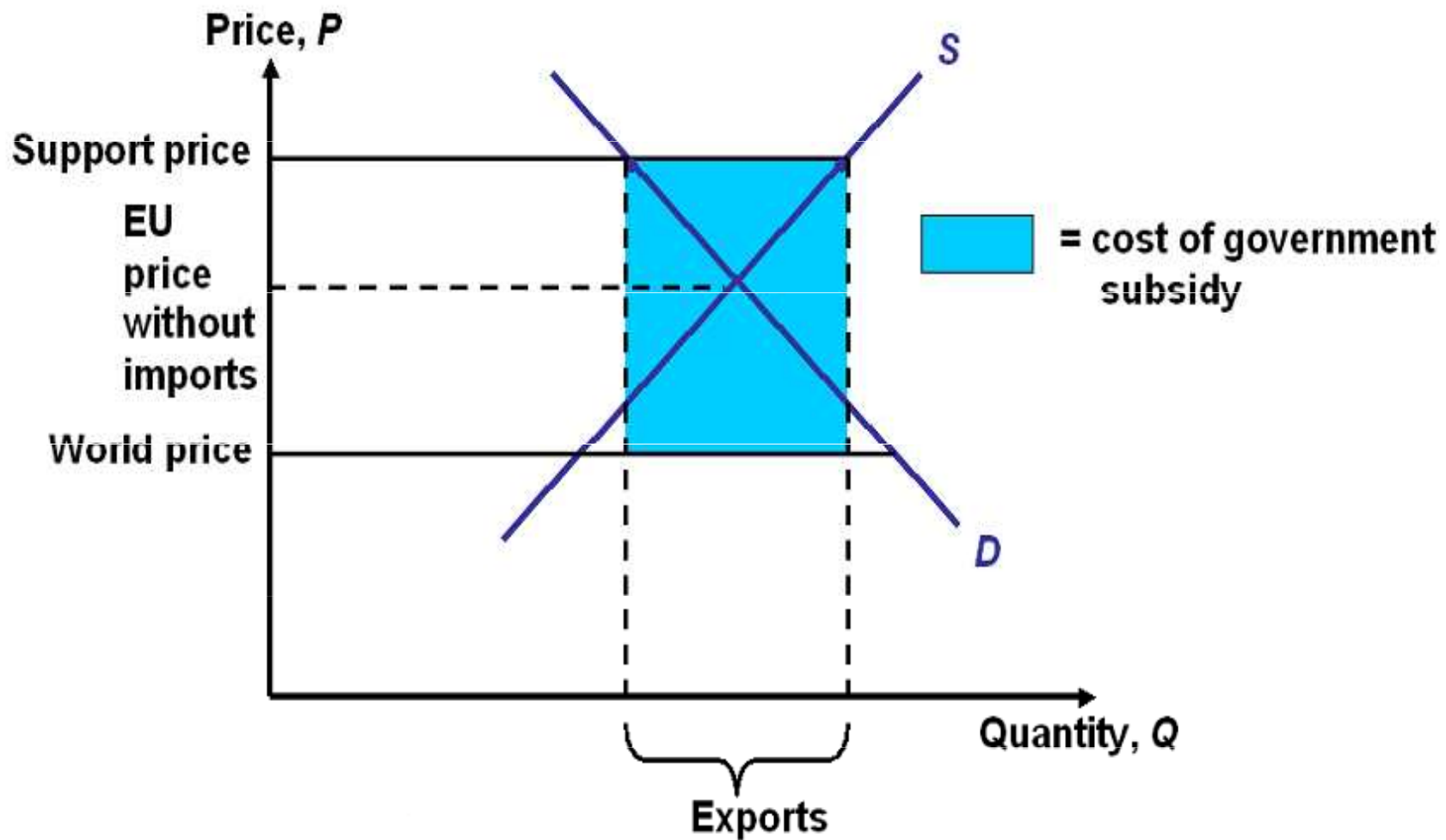
Proč subvencovat, když tím poskytujeme levně produkci do zahraničí?

- redistribuce příjmu v exportující zemi
- udržení vysokých cen
- růst podílu na světovém trhu

Příklad: zemědělství EU

- CAP = Common Agriculture Policy: vznik za účelem zabezpečit EU.zemědělcům vysoké ceny
- za volného obchodu by EU dovážela většinu zemědělské produkce
- subvencované evropské ceny tlačí dolů světové ceny = rostou požadavky na vyšší subvence

Zemědělství EU

Příklady vládních subvencí

- **Austrálie:** exportní granty pro australské vývozce
- **Kanada:** subvence na železniční přepravu obilovin
- **EU:** vývozní subvence pro zemědělskou produkci + finanční výpomoc Airbusu
- **Japonsko:** finanční výpomoc výrobcům letadel
- **USA:** vývozní subvence výrobcům zemědělské a průmyslové produkce

4. Dobrovolná exportní omezení – úvod

- = varianta dovozní kvóty, uvaluje sama EX.země (obvykle na žádost IM.země)
- právo udělovat licence převedeno na zahraniční vládu
- pro importující zemi - nákladné

Příklad: japonská auta

- USA: koncem 70.let: prudký nárůst ceny ropy → zájem o menší auta s nízkou spotřebou
- vstup JAP.výrobců → tlak na ochranu US. automobilového průmyslu
- USA požádalo JAP o dobrovolné omezení exportu

Dobrovolná exportní omezení v EU

- Japonsko
- 1991-1999: auta
- + videorekordéry, nákladní automobily

5. Požadavky na složení výrobku

- = předpis požadující, aby některé specifické části finálního produktu byly vyrobeny domácími firmami
- pro výrobce částí: ochrana jako dovozní kvóta
 - pro výrobce finál. produkce: nepředstavují přímé omezení IM
 - problém stanovování „národnosti“ zboží

Příklady požadavků na složení automobilů (r.2003)

- Argentina 76%
- Mexiko 62%
- Brazílie 60%
- Uruguay 60%
- Vietnam 60%
- Venezuela 30%
- Kolumbie 30%

6. Jiné nástroje

1. vývozní úvěrové subvence:

Export-Import Bank, Česká exportní banka

2. národní obstarávání vládních nákupů:

např. evropský telekomunikační trh

3. byrokratické bariéry:

zdravotní, bezpečnostní nebo celní požadavky

Účinky nástrojů obchodní politiky

	CLO	VÝVOZNÍ SUBVENCE	DOVOZNÍ KVÓTA	DOBROVOLNÁ EXPORTNÍ OMEZENÍ
přebytek výrobce	↑	↑	↑	↑
přebytek spotřebitele	↓	↓	↓	↓
příjem státu	↑	↓ (vzestup vládních výdajů)	– (příjmy pro držitele licence)	– (příjmy pro cizince)
celkové národní bohatství	? (v případě malé země pokles)	↓	? (v případě malé země pokles)	↓